

Az uniformizált kultúra és emberiség rémálmáról (T. S. Eliot)

2014 szeptember 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Egy népet nem szabad sem túlságosan egyesíteni, sem túlságosan megosztani, ha elvárjuk, hogy kultúrája virágozzék. (...)

(...) Az osztály nélküli társadalom éppúgy rossz, mint az, amelyikben szigorú és áthághatatlan társadalmi korlátok vannak; minden osztálynak szüntelenül gyarapodnia és fogyatkoznia kell; az osztályoknak megkülönböztethetőknek kell maradniuk, de az is szükséges, hogy szabadon keveredhessenek; kulturális kapcsolatban kell élniük egymással, hogy legyen bennük valami közös, ami alapvetőbb, mint az, ami összeköti őket egy másik társadalom nekik megfelelő osztályaival. Az első fejezetben azt vizsgáltuk, milyen sajátos szerepet tölt be a kultúrában az osztály; most azt kell megvizsgálunk, milyen sajátos szerepet tölt be a régió.

Az adminisztratív és érzelmi egység elnyeli aligha kell emlékeztetnünk magunkat; a háború megtapasztalása után azonban gyakorta feltételezik, hogy a háborús időszak egységét meg kell őrizni békében is. (...) Az emberek gyakran sajnálkoznak amiatt, hogy ugyanaz az egység, önfeláldozás és testvériség, amely vészhelyzetben győzedelmeskedik, nem képes túlélni magát a vészhelyzetet. (...) Mindenesetre meg kell különböztetnünk a vészhelyzetben szükségszerű egységet attól, amelyik békeidőben helyénvaló, mert el segíti egy nemzet kultúrájának fejlődését. (...)

Az egység, amellyel itt foglalkozom, nem tudatos, ezért leginkább a termékeny sokféleség vizsgálatán keresztül lehet megközelíteni. E helyütt be kell értem a régiók sokféleségével. Fontos, hogy az ember ne csak egy bizonyos nemzet polgárának érezze magát, hanem egy sajátos ország rész polgárának is. Az ilyen „helyi hűség”, akárcsak az osztályhoz való hűség, a család iránti hűségből fakad. Az egyénben persze kialakulhat a legforróbb rajongás egy hely iránt, ami nem a szülőföldje, s egy közösség iránt, amelyhez nem fűzik családi kötelékek. Ám úgy vélem, egyetértünk, hogy van valami mesterkélt és kissé nagyon is tudatos egy olyan közösség érzéseiben, amelynek tagjai erősen kötődnek lakóhelyükhöz, bár valamennyien máshonnan érkeztek. Talán azt mondhatnánk, egy-két generációt várni kell, míg kialakul az a fajta hűség, amelyet a lakosság örökségbe kapott, és nem tudatos választás eredménye. Egészében véve úgy tartom, az lenne a legjobb, ha az emberek nagy többsége ott élné le életét, ahol megszületett. A család, az osztály és a helyi környezet iránti hűség kölcsönösen támogatják egymást; és ha egyikük romlásnak indul, a többi is kárt szenved. (...)

Tudatában vagyok, hogy a politikai, gazdasági és kulturális kérdéseket nem lehet egymástól elválasztani. Tudatában vagyok, hogy bármely, a politikai és gazdasági struktúrát érintetlenül hagyó helyi „kulturális megújulás” aligha több, mint mesterségesen életben tartott régiségkultusz: nem arra kell törekedni, hogy a feladatot eleve

lehetetlenné tev? modern körülmények között rekonstruáljunk vagy újjáélesszünk egy enyészetnek indult vagy elenyészett kultúrát, hanem arra, hogy kortársi kultúrát növezzünk régi gyökerekből. (...) Az igazi regionalistát, úgy vélem, nem is érdekelhetik elsődlegesen a politikai és gazdasági kérdések. Abszolút értéknek azt tekinthetjük, hogy minden egyes térség jellegzetes kultúrával rendelkezék, amely összhangban van a szomszédos térségek kultúráival, és azokat gazdagítja. (...)

Valamely népet a történelem egyrészt aszerint ítél meg, hogy milyen mértékben járul hozzá más nemzetek vele azonos időben létező kultúrájához, másrészt aszerint, hogy mennyiben segíti el az azon kultúrákat, amelyek később fognak majd kibontakozni. (...)

Ezen a ponton bevezetek egy új fogalmat: a társadalom számára létfontosságú a részei közt fellépő súrlódás. (...) Ezúttal felvetem, hogy mind az osztály, mind a régió – miközben két különböző féleség? csoportra bontja az ország lakosságát – olyan konfliktust idéz el, amely kedvez az alkotókészségnek és a haladásnak. (...)

Az embernek szüksége van ellenségre is. Ezért, úgy t?nik nekem, az egyének, de a csoportok közötti súrlódás is, bizonyos határok között, teljesen nélkülözhetetlen a civilizáció számára. Az egyetemes ingerültség a legjobb biztosítéka a békének. Ha egy országon belül a megosztottság túlságosan éles, veszélyezteti magát az országot: ha egy ország túlon túl egységes – függetlenül attól, hogy hajlama az ok vagy valamiféle mesterkedés, becsületes szándék vagy ámítás és zsarnokság – fenyegetést jelent a többi országnak. Olaszország és Németország esetében láthattuk, hogy a rövid idő alatt kiereszolt politikai-gazdasági célzatú egységnek szerencsétlen következménye lett mindkét nemzet számára. Kultúrájuk végzetes történelmük során bontakozott ki, végletes regionalizmusuk közepette: a kísérlet, hogy a németeket és olaszokat megtanítsák arra, hogy önmagukat elsősorban németnek, illetve olasznak tekinték és nem valamelyik kis fejedelemség vagy város polgárainak – megzavarta a hagyományos kultúrát, amely egyedül alapja bármely jövőbeli kultúrának.

A nemzeteken belüli konfliktus fontosságának gondolatát ennél pozitívabb módon is alátámaszthatom, ha a különböző, egymással szemben álló helyi törekvések fontosságát hangsúlyozom. Az osztályt és a régiót vizsgálva kit?nik, hogy bizonyos mértékben egymás ellen kell m?ködniük; szükséges, hogy egy személy bizonyos nézetei és vonzalmi – saját osztályának másuttól? tagjaival szemben – közösek legyenek azokéval, akik ugyanannak a helyi kultúrának a részesei: más nézetei és vonzalmi pedig közösek legyenek osztályának többi tagjával, a helyre való tekintet nélkül. A számos átfedés el?segíti egy nemzeteken belül a békét, azáltal, hogy szétoszlatja és megzavarja a gy?löklődést; és el?segíti a békét a nemzetek között is, azáltal, hogy minden embernek elegendő hazai békétlenséget nyújt, hogy agresszivitásukat gyakorolják. Az emberek többsége általában nem szereti a külföldieket, és könnyen haragra lobban ellenük; s a többség számára nem is lehetséges, hogy sok mindent tudjanak az idegen népekről. Az osztályokra tagolódnak nemzet, egyéb körülmények azonosságát esetén, valószínűleg türelmesebb és békésebb, mint az, amelyik nem így szerveződött. (...)

Eszményi esetben minden falunak, s persze még szemben?n?bben minden városnak, sajátos jelleggel kell rendelkeznie. (...)

Továbbra is keresem, milyen jelentés társítható a „világkultúra” kifejezéshez. A lehetséges „világkultúra” kutatása különösen azokat kell érdekelje, akik valamely világföderáció- vagy világkormány-tervezet mellett szoktak kardoskodni: mert nyilvánvaló, hogy amíg léteznek kultúrák, amelyek bizonyos ponton túl egymással a kibékíthetetlenül szemben állnak, minden közgazdasági egyesítési kísérlet hiábavaló. Azt mondom, „bizonyos ponton túl”, mert két kultúra viszonyában mindig lesz két egymást ellensúlyozó erő: a vonzás és taszítás – vonzás nélkül nem tudnánk egymásra hatni, taszítás nélkül pedig nem tudnánk különálló kultúrákként fennmaradni; az egyik elnyelné a másikat, vagy a kettő egybeolvadna. Mármost úgy t?nik nekem, a világkormány fanatikusai tudat alatt feltételezik, hogy a szervezeti egység abszolút érték, s ha a kultúrák közötti különbségek útban vannak, meg kell semmisíteni?ket. Amennyiben a fanatikus a humanitárius típusból való, feltételezi, hogy ez a folyamat természetes úton és fájdalom nélkül fog végbemenni: feltehet?en magától értet?d?nek veszi – maga sem tudja róla – hogy a végső világkultúra annak a kultúrának a kiterjesztése lesz majd, amelyhez maga is tartozik. (...)

A komoly és humánus világtervez?k módszerei azonban – ha elhinnénk, hogy célba jutnak – éppoly súlyosan veszélyeztetnék a kultúrát, mint azok, akik erőszakosabb módszereket gyakorolnak. Abból, amit a helyi kultúrák értékéről már elmondtam, egyenesen következik, hogy egy olyan világkultúrának, amely egyszer?en uniformizált kultúra, semmi köze sem lenne a kultúrához. Olyan emberiség állna el?ttünk, amelyben nincs semmi emberi. Akár egy rémálom.

Másfel?! viszont nem is eresztjük szélnek a világkultúra fogalmát. Mert ha beérjük az „európai kultúra” eszményével, annak meg nem tudjuk megvonni a pontos határait. Az európai kultúrának térsége van, de nincsenek pontos határai: nem építhetünk kínai falat. A teljesen önmagába zárt európai kultúra éppoly végzetes lenne, mint az önmagába zárt nemzeti kultúra: végül is akkora képtelenség, mintha érintetlenül akarnók meg?rizni egyetlen angliai grófság vagy falu kultúráját. Épp ezért kénytelenek vagyunk megtartani a világkultúra eszményét, noha elismerjük, hogy olyasvalami, amit nem tudunk elképzelni. Csupán a kultúrák közötti viszonyok logikai végpontjaként tudjuk fölfogni.

*

Részlet [T. S. Eliot](#): A kultúra meghatározása című kötetének (1949) Egység és sokféleség: a régió című fejezetéből. Szent István Társulat, 2003. 54-69.

Írta: [dobray](#) - www.mandiner.blog.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu>

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
